

Bok

Ole Jacob Hoel
kultur@
adresseavisen.no

Freaky Friday-forfatter død

Mary Rodgers døde torsdag etter lang tids sykdom. Hun ble 83 år gammel. Rodgers komponerte «Once Upon a Mattress», en musikalsk tilpasning av Hans Christian Andersens fabel «Prinsessen på erten», noe som gjorde Carol Burnett til en stjerne. Hun står også bak flere show og gjorde det stort med barneboken «Freaky Friday», der en mor og en datter bytter kropp.

Tyskland vil forby Mein Kampf

Rettighetene til «Mein Kampf» har i praksis ført til et forbud mot publisering av boken i Tyskland. Når rettighetene går ut i 2015, ønsker tyske myndigheter å forby den. – Tyskland har et unikt historisk ansvar som vi må ta på alvor, sier Bayerns justisminister Winfried Bausback. NTB

TOPP 10

Boktoppen

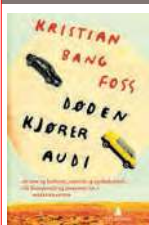
Berit Nordstrand

Denne uke (forrige uke)		(Uker på lista)
1 (1)	12 uker til et sunnere liv og en smalere midje Berit Nordstrand	8
2 (2)	Den 13. disippel Tom Egeland	7
3 (-)	Godt nok for de svina Anita Krohn Traaseth	-
4 (5)	Sønnen Jo Nesbø	11
5 (-)	Doktor Fredrikis kabinett Jørgen Brekke	-
6 (7)	Supersommer, eller? Nina Grøntvedt	2
7 (-)	Stillitsen Donna Tartt	-
8 (4)	New York-bekjennelser Emma Chase	3
9 (9)	Ektemannens hemmelighet Liane Moriarty	2
10 (-)	Sannheten om Harry Quebert-saken Joel Dicker	-

De mest solgte bøkene på Ark og Norli i Trondheim sist uke.

Morsom tristesse

BOK

Kristian Bang Foss: Døden kjører Audi
Oversatt av Kyrre Andreassen
Gyldendal

Underholdende, morsomt og rørende om vennskap, samhold og kampen rundt frysedisken.

Jeg kom til å tenke på John Kennedy Tooles klassiker «Tåpenes sammensvergelse» da jeg leste danske Kristian Bang Foss første roman som er oversatt til norsk, «Døden kjører Audi.» Begge romanene har noe av den samme absurde, såre komikken; man ler, men sitter samtidig med en aldri så liten klump i halsen. I denne romanen møter vi Asger som gjør en tabbe på jobben, flytter fra samboeren og tar seg jobb som hjelpepeleier for Waldemar, en herre som bærer på de fleste sykdommer. Sammen tilbringer de dagene i betongghettoen Stentofte utenfor København, for øvrig glitrende skildret som et dystopisk samfunn hvor innbyggerne sloss med livet som innsats over kjøledisken for å sikre seg dårlig kylling på billigsalg. En dag bestemmer de seg for å sette kursen mot Marokko der de håper at healeren Torbi el Mekki kan hjelpe Waldemar med hans plager. Det blir en ferd ikke fullstendig fri for strabaser.

Forfatteren har skrevet en sår, varm og særdeles morsom roman; men vi ler hele veien med Waldemar og Asger – ikke av dem. Den er burlesk, annerledes, godt skrevet og har potensiale til å bli en aldri så liten kultklassiker.

Anmeldt av ØRJAN GREIFF JOHNSEN

Utsyn: Ryttere langs den gamle kongeveien over Hjerkinnhøe er ett av mange fotografier i den nye boka om Dovrefjell.

Foto: ØVIND LEREN

Overblikk over

– Det er selvfølgelig Dovrefjell som er Norges nasjonalfjell, sier Karl H. Brox. Han gir en fyldig begrunnelse i sin nye bok.

Han og fotograf Øivind Leren har brukt nesten tre år og har antakelig gått 25 til 30 mil på kryss og tvers over Dovre i arbeidet med den nye boka «Over Dovrefjell – langs pilegrimsled og kongevei».

– Det ville ikke vært mulig å lage denne boka hvis vi ikke hadde gått langs alle de strekningene vi beskriver, sier Brox, som er tidligere journalist i NRK og Adresseavisen.

Han har også vært leder i Trondhjems turistforening og har i alle år vært oppatt av na-

tur, dyre-, fugle- og friluftsliv. I den nye boka samler han svært mye kunnskap om Dovrefjell: Natur og klima, historie, fjellstuer, veier og jernbane er noen av de mange temaene.

Tøvete kåring i Nitimen

– Dovrefjell står i en særstilling blant norske fjell. Det er et symbol på Norge og er selvfølgelig nasjonalfjellet vårt. En tåpelig kåring i Nitimen for noen år siden endte med at Stetind ble nasjonalfjellet. Stetind er fantastisk, men kåringen var tøv.

Dovrefjell, med alt som hører til, har en helt annen betydning.

– Hvorfor er Dovrefjell blitt et slikt symbol?

– Det har sammenheng med historien. Øst for Oppdal er det gjort arkeologiske funn som viser at det var bosetting på Dovrefjell allerede for 9000 år siden. Det har vært folk i området helt siden istiden tok slutt. Henrik Ibsens «Peer Gynt» og Edvard Griegs musikk har også bidratt. «I Dovregubbens hall» har gitt Dovrefjell internasjonal berømmelse.

Et godt vernet fjell

– «Enig og tro til Dovre faller», lovtv mennene på Eidsvoll hverandre for 200 år siden?

– Nettopp.

– Tar vi godt nok vare på Dovrefjell i dag?

Snart klar med ny bok

Det er gått tre år siden George R.R. Martin ga ut en bok i «En sang om is og ild»-serien. Bøkene er siden blitt til den populære tv-serien «Game of Thrones» med blant andre Kristofer Hivju på rollelista. Nå annonserer Martin at han planlegger å stille fantasysulten til sin stadig voksende fanskare. «Jeg tror boka skal starte med to enorme kamper på slagmarken», sa Martin til Time magazine tidligere denne uken.

Løveid blir festivalpoet

Forfatter og poet Cecilie Løveid får et ærefullt oppdrag når hun neste år blir festivalpoet. Nordisk samtidspoesiefestival/Rolf Jacobsen-dagene har besluttet dette. Cecilie Løveid debuterte med romanen «Most» i 1972. Siden har hun skrevet flere romaner, lyrikk, barnebøker, fjernsynsdramatikk og teaterstykker. I løpet av festivalen på Hamar 5.-8. mars neste år vil flere av programpostene og seminarer vies hennes forfatterskap. NTB

Mil etter mil: Forfatter Karl H. Brox (til venstre) og fotograf Øivind Leren har gått 25-30 mil i fjellet under arbeidet med boka «Over Dovrefjell - langs pilegrimsled og kongevei».

Fjellstuene: Forfatterne forteller historien om alle fjellstuene på Dovrefjell. Drivstua fjellstue er én av dem.

nasjonalfjellet

– Dovrefjell er det fjellområdet i Norge som er blitt best tatt vare på. Området har to nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater. Fjellet har en av de siste villreinstammene i Europa og et omfattende økosystem som fungerer. Da var det etter min mening helt feil å gjenoppbygge Snøheim etter at Forsvaret trakk seg tilbake fra Hjerkinns skytefelt. I stedet for å slippe til fotturister og nikkersadel som kan gå andre steder, burde området Forsvaret forlot, fått ligge helt i fred.

Pilegrimer og jernbane

Brox' og Lerens bokprosjekt oppsto som idé etter at de i 2010 utga bok om Dovrefjells nasjonalparker. Fotograf Leren foreslo de skulle lage en håndbok, men prosjektet utviklet seg, slik

at det nå foreligger ei bok med et stort antall bilder og stoff om en rekke aspekter ved fjellet.

I tillegg til at de to skildrer en rekke turer, forteller de også om Pilegrimsleden og pilegrimsvandringens historie. De forteller historien til alle fjellstuene og skriver om Dovrebanens tilblivelse.

– Jeg tror også de som kjenner området godt, kan få noen overraskelser. Vi oppdaget at den eldste ferdselsveien, som ble brukt i uminnelige tider før Gamle kongevei ble anlagt rundt år 1500, hadde flere traseer enn man har vært klar over. Og restene av det tyske anlegget ovenfor Fokstugu fjellstue tror jeg ikke mange kjenner til.

Fantastisk mangfold

Anlegget Brox nevner, skriver

seg fra andre verdenskrig. Da hadde tyskerne skyttergraver, kanon- og bombekasterstillinger, vaktrom med køyesenger og vaktårn her. Formålet var å bevokte og kontrollere Dovrebanen og riksveien.

– Dovrefjell har en fantastisk variasjon, fra de bratte Sunndalsfjellene i vest til de med avrundede innlandsformasjoner lenger øst. Dyrelivet, planteforekomstene og fuglelivet er helt unikt, sier Karl H. Brox. Han tror mange vil ha nytte av boka når de skal planlegge sitt neste besøk i området.

– Turen blir mer interessant når man har kunnskaper om landskapet der man ferdes, sier han og Øivind Leren.

TRYGVE LUNDEMO 951 98 723
trygve.lundemo@adresseavisen.no

– En tåpelig kåring i Nitimen for noen år siden endte med at Stetind ble nasjonalfjellet.

KARL H. BROX

En skuespillers forestillinger

Ikke helt vellykkete forestillinger fra og om norsk teatermiljø, politikk og det å være homoseksuell på 80-tallet.

Tema i disse forestillingene som fremstår i ordets alle avskygninger, er spennende. Scenens forestillinger, forestillinger om livet, om hverandre, gir tilsammen et bilde av 80-årenes rotløshet hvor tomheten etter 70-års politiske engasjement og redselen for aids og dermed homofobien preger livet til mange. Scenen for historien er teatermiljøet. Teateret blir slik både forestillingsarena og forestillingsaktør, og spiller slik teaterscenen gjør, samfunnet og livet. Personene som er på scenen i denne historien, blir imidlertid for pregløse til å engasjere, og forfatteren får ikke de mange ærend han tydeligvis har til å henge sammen.

I sentrum står en ung skuespiller som har fått en aids-diagnose. Han rydder både i hode og skap og sorterer papirer og minner parallelt. Det er minner om suksesser på scenen, om konflikter i teatermiljøet og om seksuelle partnere, med og uten kjærlighet, og det er gjengivelse av politiske diskusjoner. Sentralt står forholdet til en kvinne han delvis lever med, en fransk mannlig kjæreste og forholdet til bestefaren som var viktig for han da han vokste opp hos foreldre som ikke greide å være der for sønnen. Personer fra ulike epoker i hovedpersonens liv møter hverandre tilfeldig. For eksempel har den kvinnen han lever sammen med adoptert bort sønnen sin ved fødselen, og leter etter han. Hun finner han i det sønnen møter den mannlige kjæresten til samboeren hennes. Det er fascinerende, men litt kunstig, akkurat som historiens tilnærmede happy ending. Den er vanskelig å tro på fordi det ikke bygges opp mot dette underveis.

Framstillingen av forholdet til den kvinnelige vennen og portrettet av bestefaren har mye varme i seg og er noe av det beste i romanen, mens refleksjonene om forholdet til foreldre blir litt tynn og henger dårlig sammen med den refleksjon over livet som minnene ellers er. Stilen er refererende, tema for eksempel i det politiske vises mest gjennom dialoger. Det gir ikke godt nok grunnlag for innlevelse. Dette blir mer velment enn vellykket.

Anmeldt av VIGDIS MOE SKARSTEIN

Morten Borgersen: **Forestillinger**
Vigmostad
Bjørke

Linn Ullmann på eksklusiv liste

● **Bok:** Verdens største nettbokhandel, Amazon, har plukket ut de beste titlene hittil i år. Her har Linn Ullmanns «Det dyrebare» fått plass i sjangeren «Mystery/thriller/Suspense». Linn Ullmann slapp romanen i USA i forbindelse med norsk-amerikansk litteraturfestival i mai. Romanen fikk svært gode kritikker. Romanen ble videre valgt ut som Editor's Choice i New York Times og fikk gode omtaler også i Publishers Weekly, Booklist og Kirkus Review. NTB